

การประเมินหลักสูตรตามโครงการ

การสอนภาษาไทยในประเทศ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

Evaluation of the Thai as a Foreign

Language (TFL) Curriculum Implemented

in the Socialist Republic of Vietnam.

★ ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อองอาจ นัยพัฒน์¹

ดร. มีชัย เอี่ยมจินดา²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิชัย เนตรนอมศักดิ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตรภาษาไทยที่เปิดสอน ณ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและของเอกชนรวม 4 แห่งในประเทศเวียดนาม โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการประเมินแบบชิป (CIPP model) และแบบเน้นการตอบสนอง (Responsive model) และการศึกษาเฉพาะกรณีที่ใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ กล่าวโดยสรุป หลักสูตรภาษาไทยที่เปิดสอนในประเทศเวียดนาม อยู่ในระดับมาตรฐานที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตามมีองค์ประกอบที่สำคัญบางประการของหลักสูตรที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หมายเหตุ: งานวิจัยเชิงประเมินนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ) กระทรวงการต่างประเทศ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This research study was aimed to evaluate the Thai language curricular/programs of the four higher educational institutions in the Socialist Republic of Vietnam. The CIPP model, Responsive model, and quantitative and qualitative case study were employed. The findings were reported based on context, input, process, and product evaluation. Overall, the Thai language curricular/programs implemented at the Vietnamese universities were in an acceptable standard. However, there were some key components of the curricular/programs needed to be continually improved.

ความเป็นมา

หลักสูตรตามโครงการสอนภาษาไทยในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (institutional linkage program) คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หรือ มศว กับมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ณ นครโฮจิมินห์ ที่กระทำขึ้นในเดือน กันยายน พ.ศ. 2539 ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2543 และมีกฎหมาย พ.ศ. 2546 มศว ได้ขยายโครงการสอนภาษาไทยดังกล่าวนี้ไปยังสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามอีก 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ กรุงฮานอย และมหาวิทยาลัยภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งนครโฮจิมินห์ (HUFLIT) ตามลำดับ โดยมีคณาจารย์จากภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ภายใต้จุดเน้นการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai language for communication) นอกจากหลักสูตรที่พัฒนาและดำเนินการสอนในมหาวิทยาลัยเวียดนามทั้ง 3 แห่งข้างต้น โดยบุคลากรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้ว ยังมีหลักสูตรตามโครงการสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ กรุงฮานอย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545 โดยมีอาจารย์ชาวเวียดนามผู้เป็นหัวหน้าภาควิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะภาคตะวันออกศึกษา ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและดำเนินการสอนขึ้นเอง

ถึงแม้ว่าหลักสูตรตามโครงการสอนภาษาไทย ณ สถาบันอุดมศึกษาของเวียดนามต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปีและมีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนหลายคน แต่ปรากฏว่ายังไม่เคยมีการประเมินหลักสูตรตามโครงการนี้ขึ้นอย่างเป็นทางการโดยสมบูรณ์แบบ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543, 2545) ด้วยเหตุนี้ คณะผู้ประเมินจึงได้รับโอกาสจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานของไทยที่ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานโครงการสอนภาษาไทยในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ให้ประเมินหลักสูตรตามโครงการนี้อย่างเป็นทางการเพื่อให้ได้สารสนเทศผลการประเมินที่มีความละเอียด ลุ่มลึก ถูกต้องแม่นยำ และเชื่อถือได้ สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

จุดมุ่งหมายการประเมิน

การประเมินครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายทั่วไปเพื่อแสวงหาสารสนเทศทางการประเมินที่สำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร ด้วยวิธีการเชิงระบบ (systematic approach) ได้แก่ ด้านบริบท (context) ปัจจัยเบื้องต้น (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต/ผลลัพธ์ (product/outcome) และในประเด็นเฉพาะ “เจาะลึก” ตามมิติทางด้าน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาสำคัญในองค์ประกอบของหลักสูตรบางด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาทบทวนฐานคิดเบื้องหลัง ความต้องการจำเป็น จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร รวมทั้งแผนงานการจัดการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2. เพื่อประเมินความรู้ความสามารถและทักษะพื้นฐานทางภาษาไทย รวมทั้งความคาดหวังและเจตคติของนักศึกษาชาวเวียดนาม ต่อองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

3. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติและบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญการสอน รวมทั้งบทบาทของผู้ดูแลการสอน (supervisor)

4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก หรือปัจจัยสนับสนุน/ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5. เพื่อประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทย รวมทั้งประเมินกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวเวียดนามที่เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร

6. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมทั้งความสามารถและทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชาวเวียดนามที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตยศึกษาระดับปริญญาตรี

7. เพื่อประเมินอัตราส่วนการศึกษาจบหลักสูตร การมีงานทำและการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นของนักศึกษาชาวเวียดนามที่เข้ารับการศึกษานในหลักสูตร

8. เพื่อประเมินผลการนำวิชาความรู้จากการศึกษาตามหลักสูตรไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าของสถานประกอบการที่ว่าจ้างนักศึกษาชาวเวียดนามที่สำเร็จการศึกษานตามหลักสูตรเข้าทำงาน

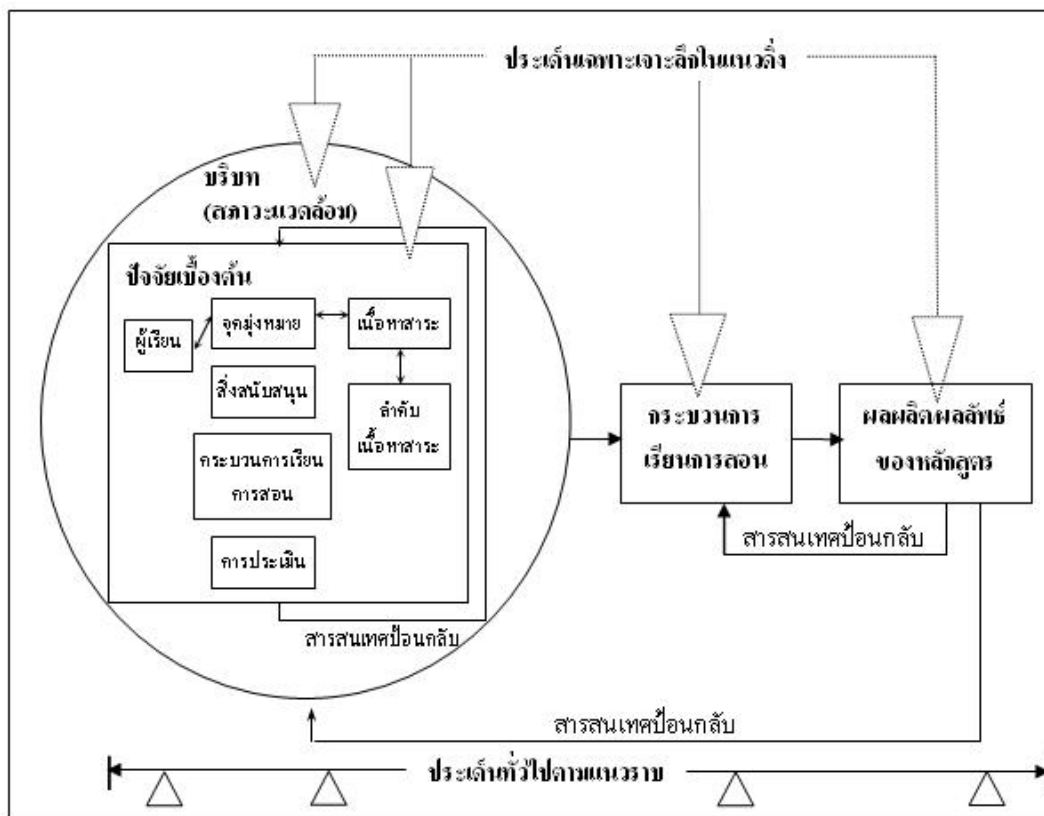
9. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของตัวหลักสูตรและ/หรืออุปสรรคการนำหลักสูตรไปใช้ในประเด็นเฉพาะใด ๆ ซึ่งเผยออกมาจากถ้อยคำให้สัมภาษณ์ของนักศึกษาชาวเวียดนามที่เข้ารับการศึกษาน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอนชาวไทย คณะกรรมการผู้พัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความวิตกกังวลห่วงใยในประเด็นเฉพาะนั้น

แนวคิดทฤษฎี : กรอบแนวคิดในการประเมิน

ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ คณะผู้ประเมินพัฒนากรอบแนวคิดหลักสำหรับใช้ในการประเมินมาจากการประยุกต์แบบจำลองการประเมินแบบชิป (CIPP evaluation model; Stufflebeam, March 2003) ผสานเข้ากับแบบจำลองเน้นการตอบสนอง (Responsive evaluation model; Stake, 2004) โดยมุ่งหวังว่าการทำกิจกรรมการประเมินตามกรอบแนวคิดนี้ จะทำให้ได้สารสนเทศผลการประเมินที่มี

รายละเอียดกว้างขวางและลุ่มลึก อันเป็นประโยชน์สำหรับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรจะได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดในหลายมิติตามองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร

ทั้งแง่มุมที่เป็นประเด็นพื้นฐานทั่วไปในแนวราบและประเด็นเฉพาะเจาะลึกในแนวตั้ง ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ดังรายละเอียดที่ปรากฏใน **แผนภาพ 1**

แผนภาพ 1: รูปแบบการประเมินที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

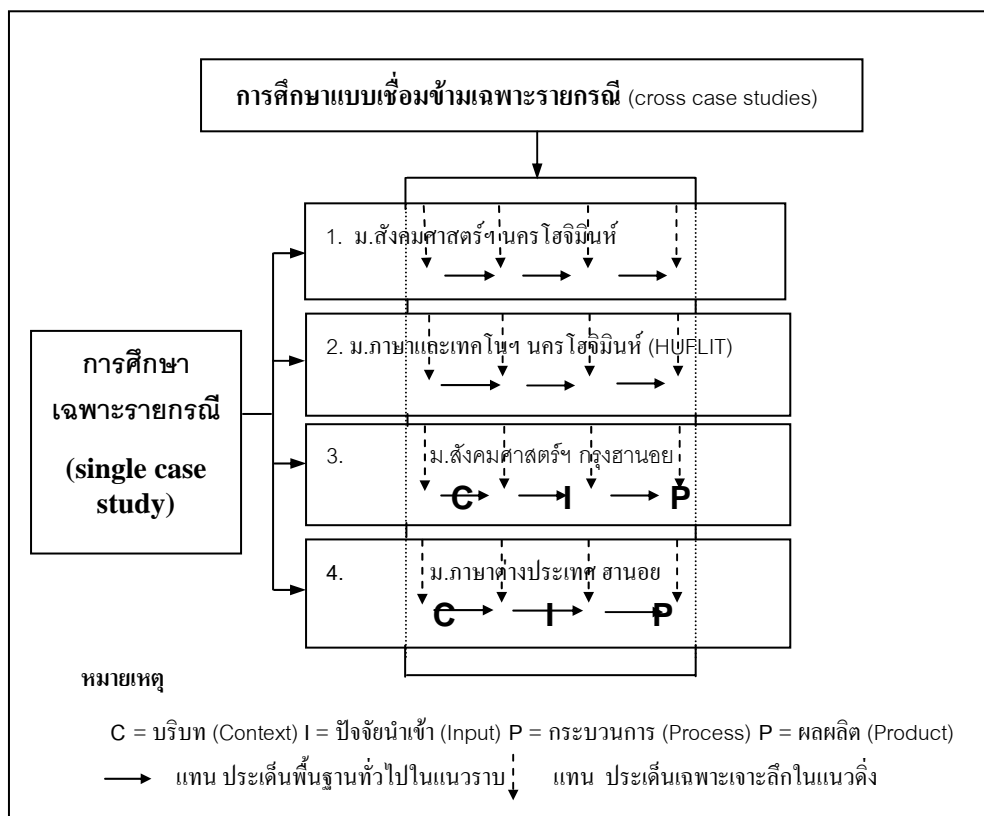
ระเบียบวิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประเมิน: กระบวนการดำเนินงานการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ อาศัยรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (quantitative and qualitative case studies) สืบค้นหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (สำหรับการสอนภาษาไทยในเวียดนาม) อันเป็นปรากฏการณ์ "ศูนย์กลาง" แห่งความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นในกรณีศึกษาที่แวดล้อมด้วยบริบทหรือระบบที่มีขอบเขตเฉพาะเจาะจง (specific context or bounded system) (องอาจ นัยพัฒน์,

2548; Stake, 1995; Yin, 2003) ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนามในสังกัดรัฐบาล 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่นครโฮจิมินห์ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่กรุงฮานอย และมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศที่กรุงฮานอย และมหาวิทยาลัยของเอกชน 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ นครโฮจิมินห์ (HUFLIT) กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ความจริงโดยใช้รูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังกล่าวนี้ ดำเนินไปภายใต้แนวคิดความเชื่อต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดการผสมแบบจำลองการประเมิน 2 รูปแบบ

เป็นสิ่ง “ซับซ้อน” การออกแบบและลงมือกระทำ กิจกรรมการประเมิน เริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวม การตรวจสอบความถูกต้อง/เชื่อถือได้ และวิเคราะห์ข้อมูล หลักฐานในสนามการประเมิน 4 แห่ง ที่กระทำอย่างต่อเนื่องด้วยความพิถีพิถัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในหลากหลายมิติ ของการประเมิน จากหลากหลายแหล่งข้อมูลหลักฐาน ด้วยหลากหลายวิธีการเก็บรวบรวมและวิธีการวิเคราะห์ และเกิดขึ้นภายใต้หลากหลายช่วงเวลาและ สถานการณ์ ยิ่งไปกว่านั้นยังให้ความสำคัญกับความ หลากหลายด้านแนวคิดความเชื่อ ตลอดจนบริบทด้าน ค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีส่วน เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียกับหลักสูตรและการประเมิน (stakeholders) รวมทั้งด้านวัฒนธรรมของสังคม เวียดนามที่แวดล้อมหลักสูตรอันเป็นปรากฏการณ์ที่ คณะผู้ประเมินสนใจและต้องการสืบค้นหาคุณภาพ ไปจนถึงขั้นตอนการลงสรุปสารสนเทศที่ค้นพบจากการ

วิเคราะห์ และ/หรือสรุป สร้างขึ้นจากข้อมูลหลักฐาน ในสนามการประเมินของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเป็น รายกรณีศึกษา (single case study) และของ มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ซึ่ง “เชื่อมข้าม” ราย กรณีศึกษาแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน (cross-case studies) คณะผู้ประเมินหวังว่าการออกแบบการ ประเมินโดยอาศัยระเบียบวิธีการดังกล่าวนี้ จะทำให้ การสืบค้นหาคุณภาพของหลักสูตรได้รับสารสนเทศ ผลการประเมินที่มีรายละเอียดลุ่มลึกเห็น “ภาพพจน์” (lifelike description) ถึงกระบวนการดำเนินงานตาม หลักสูตรและครอบคลุมครบถ้วนอย่างหนาแน่นในทุก มิติ (thick description) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็น คำถามหรือ “โจทย์” การประเมินที่ต้องการสืบค้นหา คำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร รายละเอียดในการประยุกต์ รูปแบบการศึกษาเฉพาะรายกรณีและรูปแบบ การศึกษาแบบเชื่อมข้ามเฉพาะรายกรณีผสมเข้า ด้วยกัน สามารถสรุปได้ดังใน **แผนภาพ 2**

แผนภาพ 2 : การศึกษาเฉพาะแบบรายกรณีและแบบเชื่อมข้ามรายกรณีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากร ประชากรผู้ให้ข้อมูลสารสนเทศการประเมินที่สำคัญ (key informants) ประกอบด้วย นักศึกษาเวียดนามปัจจุบัน ศิษย์เก่า อาสาสมัครการสอน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอน ผู้บริหารจัดการหลักสูตร ผู้ปกครองของนักศึกษาเวียดนาม ผู้ประกอบการหรือนายจ้างบัณฑิตที่จบการศึกษาตามหลักสูตร รวมทั้งกงสุลใหญ่/เอกอัครราชทูต และนักธุรกิจ/นายธนาคารที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและเอกสารส่วนตัว และบันทึกทางราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่าง การเลือกตัวอย่างใช้วิธีการแบบเจาะจงหรือแบบอิงจุดมุ่งหมาย (purposive/purposeful sampling) ภายใต้การคำนึงถึงความยืดหยุ่นในการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้นในสนามการประเมิน ทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากตัวอย่างเฉพาะด้านความถูกต้อง เชื่อถือได้แต่เพียงเท่านั้น แต่ยังพิจารณาความเหมาะสมและความกลมกลืนกับสภาวะการณ์อันเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในสนามการประเมิน ซึ่งแวดล้อมไปด้วยบริบททางด้านแนวคิดความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมของเวียดนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐาน เนื่องจากประเมินหลักสูตรครั้งนี้ คณะผู้ประเมินอาศัยกรอบแนวคิดการผสมแบบจำลองการประเมิน 2 รูปแบบ และรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นรากฐานหลักรองรับใน "การขับเคลื่อน" การทำดำเนินกิจกรรมการประเมินต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามแต่ละแห่งที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาโท ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นกรณีศึกษาเฉพาะแต่

ละรายที่คณะผู้ประเมินเดินทาง "ลงพื้นที่" หรือเข้าไปในสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานตามประเด็นพื้นฐานของหลักสูตรโดยทั่วไปที่อยู่ตามแนวราบและประเด็นเฉพาะเจาะจงลึกตามแนวดิ่ง การทำงานการประเมินตามกรอบแนวคิดและรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณี ดังกล่าวนี้ คณะผู้ประเมินออกแบบการเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ ข้อมูลหลักฐานในสยามการประเมินแต่ละแห่งโดยอาศัยการผสมผสานระเบียบวิธี (mixed-methods or eclectic designs) กล่าวคือ เลือกรวมระเบียบวิธีการเชิงปริมาณ (quantitative method) เป็นหลักในขั้นตอนการวัดค่าระดับศักยภาพทางภาษาไทย และ/หรือความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประเมิน ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร ด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถามเพื่อแปลงออกมาให้อยู่ในรูปของจำนวนตัวเลขบ่งชี้ว่าลักษณะเหล่านั้นมีปริมาณมากน้อยเพียงใด ตาม "โจทย์" หรือประเด็นคำถามการประเมินตามแนวราบ พร้อมด้วยการเลือกรวมระเบียบวิธีการเชิงคุณภาพ (qualitative method) เสริมแบบ "ซ้อนใน" ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่ไม่สามารถแปลงออกมาเป็นจำนวนตัวเลข ด้วยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการศึกษา ทบทวนเอกสารและร่องรอยหลักฐาน ตามโจทย์การประเมินตามแนวดิ่งที่คณะผู้ประเมินต้องการสืบค้นแบบเจาะลึกเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีรายละเอียดลุ่มลึกและกระจ่างชัด สามารถสะท้อนส่วนประกอบของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตามสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในบริบทของมหาวิทยาลัยเวียดนามแต่ละแห่งได้หลากหลายมิติ การออกแบบประเมินโดยใช้การผสมผสานระเบียบวิธีการเชิงปริมาณพร้อมกันกับมีวิธีการเชิงคุณภาพซ้อนใน (concurrent nested method design) (Creswell, 2003; Teddlie

&Tashakkori, 2003) ดังกล่าวนี้มีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อให้การดำเนินงานประเมินมีความเหมาะสม มีความถูกต้องเชื่อถือได้ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ สำหรับบุคคล/กลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือให้ความสนใจได้รับทราบสารสนเทศผลการประเมินและนำไปพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

การรวบรวมข้อมูลหลักฐาน คณะผู้ประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานพร้อมทั้งทำการตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลหลักฐานเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เกิดขึ้นในระหว่างเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในสนามการประเมิน และระหว่างทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนหลักภายหลังออกจากสนามการประเมิน ด้วยวิธีการเชื่อมโยงแบบสามเส้าโดยใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง (data triangulation) วิธีการเก็บรวบรวมหลายวิธีการ (methodological triangulation) และผู้วิเคราะห์ข้อมูลหลายคน (investigator triangulation) รวมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และเวียดนามศึกษาเป็นผู้ประเมินภายนอกทำการประเมินคุณภาพของงานประเมินหลักสูตรครั้งนี้ (meta-evaluation)

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูล หลักฐานที่อยู่ในรูปจำนวน ตัวเลขนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS for Windows หาค่าด้วยสถิติพื้นฐาน และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (inductive content analysis) โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จ ATLAS/ti for Windows ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ/ค้นคืนและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่จำนวนมาก

ผลการประเมิน

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้ในแต่ละสนามการประเมิน 4 แห่ง คือ (ก) มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม ณ นครโฮจิมินห์ (ข) มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ นครโฮจิมินห์ (ค) มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม ณ กรุงฮานอย และ(ง) มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม ณ กรุงฮานอย ปรากฏสารสนเทศผลการประเมินที่สืบค้นได้ตามประเด็นการประเมินต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context)

ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า มีการกำหนดตัวหลักสูตร ที่แสดงถึงรายละเอียดของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รายละเอียดวิชา/เนื้อหาวิชา และแนวการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล แต่ผู้สอนมิได้ดำเนินการสอนตามองค์ประกอบของหลักสูตรที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบที่ได้สะท้อนถึงข้อสารสนเทศในด้านบริบท อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรในอนาคต กล่าวคือ ในระยะเริ่มต้นของการเปิดสอนหลักสูตรในประเทศเวียดนามนั้น เป็นไปเพื่อต้องการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม แต่ด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองของเวียดนาม ที่ในปัจจุบันกำลังมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน กอปรกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับเวียดนาม ส่งผลต่อฐานคิดของการ

เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในประเทศเวียดนาม ที่ให้ความสำคัญถึงเงื่อนไขของตลาดผู้ใช้บัณฑิต(ผู้ประกอบการชาวไทย)ที่กำลังมีความต้องการบัณฑิตสาขาที่สูง จึงส่งผลให้มหาวิทยาลัยเร่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ทันและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ดังนั้น แนวโน้มของฐานคิด/ปรัชญาในการผลิตนักศึกษาในหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่มุ่งเน้นในเรื่องของการนำภาษาไปใช้เพื่อการประกอบอาชีพในแขนงต่างๆ จึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

2.1 นักศึกษา: ภาพสะท้อนโดยรวมจากสารสนเทศการประเมิน พบว่า นักศึกษาชาวเวียดนามที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตร และที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ต่างมีคุณสมบัติ ความรู้ และทักษะทางภาษาตามที่คาดหวัง โดยมีคุณสมบัติส่วนตัวที่ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนภาษาไทย คือ การเป็นผู้ที่กล้าแสดงออกอย่างเปิดเผย แต่อยู่ภายใต้บรรยากาศของการให้เกียรติอาจารย์ผู้สอน มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนค่อนข้างสูง ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนภาษาไทย แต่ในขณะเดียวกัน ในบางด้านของวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดี ก็มีคุณลักษณะและทัศนคติบางอย่างในการเรียนรู้ที่เป็นข้อสังเกต กล่าวคือ ด้วยนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ที่มีค่อนข้างสูงของนักศึกษาเวียดนามที่มีอยู่โดยทั่วไป จนบางครั้งทำให้ผู้เรียนมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในเชิงทฤษฎีที่ได้จากในสถานศึกษาเป็นหลัก จนทำให้ละเอียดและไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักกับการเรียนรู้ที่มีฐานมาจากประสบการณ์จริง ในส่วนของเจตคติและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร พบว่าในระยะเริ่มแรกของการเข้าศึกษาตามโปรแกรมการศึกษาของหลักสูตร นักศึกษามีความคาดหวังต่อหลักสูตร

ค่อนข้างต่ำ แต่แนวโน้มของความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร มีทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อใช้เวลาในการศึกษาตามโปรแกรมมากขึ้นตามลำดับ โดยในส่วนของผู้ปกครองนักศึกษาซึ่งถือเป็นปัจจัยทางอ้อมที่มีผลต่อเจตคติและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ผู้ปกครองของนักศึกษาชาวเวียดนามมีเจตคติต่อภาษาไทยและการเรียนหลักสูตรภาษาไทยของบุตรหลานในระดับปานกลางจนถึงในระดับสูง เจตคติต่อการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาไทยและการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย ในระดับปานกลางจนถึงในระดับสูง รวมทั้งได้ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักสูตรของบุตรหลาน อยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับสูง

2.2 ผู้สอน : ในด้านสัดส่วนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลเชิงประจักษ์ในแง่สัดส่วนระหว่างอาจารย์ผู้สอนต่อนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียนโดยเฉลี่ยประมาณ 1 : 20 ยกเว้นมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ นครโฮจิมินห์ โดยเฉพาะในระดับชั้นปีที่ 1 มีจำนวนสัดส่วนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนค่อนข้างสูง คือประมาณ 1 : 40 ทางด้านคุณวุฒิบุคลิกลักษณะ ความสามารถ/ทักษะการสอนและดูแลการสอน และเจตคติต่อการสอนภาษาไทย นักศึกษาและสถาบัน ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนชาวเวียดนามพบว่า ทางด้านคุณวุฒิเมื่อพิจารณาในภาพรวม ถือว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยในส่วนของบุคลิกภาพโดยทั่วไป ทั้งการแต่งกาย การพูดจา การแสดงท่าทีถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา สำหรับความสามารถทางด้านทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ยังไม่สามารถกล่าว

ได้ว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีคุณภาพและสามารถขึ้นอยู่กับ
ได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจาก
สารสนเทศการประเมินในแต่ละสนามการประเมินแล้ว
พบว่า ในส่วนของเจตคติที่มีต่อภาษาไทยและการสอน
ภาษาไทย ทุกท่านมีความรักในภาษาไทย ภูมิใจที่มี
ความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย และรักที่จะ
สอนภาษาไทย ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะสำคัญที่น่าจะ
ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพให้อาจารย์ผู้สอน
ชาวเวียดนามเป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ
ดียิ่งขึ้นต่อไป ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนชาวไทย พบว่า
อาจารย์ผู้สอนชาวไทยทุกท่านถือเป็นผู้มีคุณวุฒิ
และมีความรู้ความสามารถทางภาษาไทยที่เหมาะสม
บุคลิกภาพและการวางตัวของอาจารย์ผู้สอนชาวไทยมี
ผลต่อแรงจูงใจ การเรียนรู้ และทัศนคติต่อการเรียน
ภาษาไทยของนักศึกษา ในแง่ของความสามารถ
ทักษะการสอน และการดูแลการสอน พบว่า ด้วย
แนวคิดพื้นฐานของอาจารย์ผู้สอนแต่ละท่านที่มีต่อ
การเรียนรู้ทางภาษาที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ผู้สอนมี
ความสามารถและทักษะในการสอนที่เชี่ยวชาญ
เฉพาะด้านแตกต่างกันไป ในส่วนของความตั้งใจ
และการเอาใจใส่ดูแลการจัดการเรียนการสอน พบว่า
อาจารย์ผู้สอนต่างอุทิศเวลาให้กับการสอนในชั้นเรียน
อย่างเต็มที่ ในส่วนของเจตคติและความคาดหวังของ
อาจารย์ผู้สอนชาวไทย ที่มีต่อสถาบันที่ได้เข้าไป
ปฏิบัติการสอนอยู่ พบว่าผู้สอนมี “ช่องว่าง”
ระหว่างความคาดหวังกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น
ค่อนข้างแตกต่างกันมาก จึงส่งผลต่อเจตคติและความ
คาดหวังที่มีต่อสถาบันการศึกษา แต่มีความแตกต่าง
กันอยู่บ้างระหว่างสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน
ที่อาจารย์ผู้สอนชาวไทยค่อนข้างมีเจตคติเชิง
บวกต่อสถาบันการศึกษาของเอกชนมากกว่าของรัฐ

2.3 สิ่งสนับสนุนความสำเร็จของ
หลักสูตร : ปัจจัยเบื้องต้นในเรื่องของอาคารสถานที่ยัง
มีข้อจำกัดหลายประการ ตั้งแต่ในเรื่องของห้องเรียนที่
มีจำนวนไม่เพียงพอ และขาดลักษณะทางกายภาพที่
ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง ถึงแม้ว่าจะมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวน
นักศึกษาก็ตาม สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ
เช่น เครื่องขยายเสียง โสตทัศนอุปกรณ์ และอุปกรณ์
ฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ที่ยังไม่มีการติดตั้งในชั้นเรียน รวมทั้ง
การถูกรบกวนด้วยเสียงต่าง ๆ จากภายนอกห้องเรียน
การขาดแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า
ได้ด้วยตนเอง ในด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ
ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าทางโฮจิมินห์มีบรรยากาศที่
เอื้อมากกว่าทางฮานอย ทั้งนี้เป็นผลมาจากโอกาส
ของการได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการได้ใช้
ภาษาไทย จะมีความชัดเจนและแน่นอนมากกว่าทาง
ฮานอย ในส่วนของบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ใน
ชั้นเรียน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
จัดบรรยากาศในชั้นเรียนมีสภาพลักษณะส่งเสริมการ
เรียนรู้ของพวกเขาในระดับปานกลาง สำหรับการจัด
บรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน พบว่ามีกิจกรรม
สำคัญสองส่วนที่เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ส่งผลต่อ
คุณภาพของหลักสูตรอย่างมากในแง่ของความรู้
ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ คือ การฝึกงานของ
นักศึกษา กับสถานประกอบการชาวไทยในประเทศ
เวียดนามหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องใช้ภาษาไทยใน
การทำงาน และการฝึกอบรมเข้มที่ประเทศไทยเป็น
ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน สำหรับปัจจัยด้าน
งบประมาณร้อยละ 65.76 ของงบประมาณทั้งหมด
(25,953,000 บาท) ใช้เป็นเงินค่าตอบแทนให้กับผู้
เดินทางไปปฏิบัติงานสอน ร้อยละ 33.78 เป็น

ค่าใช้จ่ายให้กับนักศึกษามาทัศนศึกษาในประเทศไทย
ที่เหลือเป็นและค่าวัสดุอุปกรณ์

3. ด้านกระบวนการ (Process)

3.1 การบริหารหลักสูตร: พบว่ายังมีปัญหา
และขาดความชัดเจนอยู่มากในการดำเนินงานด้าน
ต่างๆ เมื่อพิจารณาในส่วนของประเทศเวียดนาม พบว่า
อาจารย์ผู้สอนชาวไทยต้องมีภาระหน้าที่ในการบริหาร
จัดการหลักสูตรค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในส่วนของ
การจัดการเพื่อให้เกิดความสะดวก และคล่องตัวต่อ
การจัดการเรียนการสอนถือเป็นภาระรับผิดชอบที่
อาจารย์ผู้สอนชาวไทยต้องทำหน้าที่ประสานงาน
ดำเนินการ หรือแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น
เฉพาะหน้าด้วยตนเองเกือบทั้งหมด อย่างไรก็ตาม มี
ความแตกต่างอยู่บ้างในมหาวิทยาลัยเอกชน ที่พบว่า
คณะผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ
หลักสูตรทั้งเชิงรุกและรับ รวมทั้งการอำนวยความสะดวก
และให้การสนับสนุนในดำเนินงานต่างๆ ของ
อาจารย์ผู้สอนชาวไทยทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็น
ทางการ ในส่วนของประเทศไทย โดยภาควิชาภาษาไทย
และภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ในฐานะหน่วยงานเจ้าของหลักสูตร
พบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานอยู่มาก กล่าวคือ
คณะกรรมการบริหารหลักสูตรยังไม่ได้วางระบบในด้าน
การคัดเลือกบุคคลผู้ไปทำการสอนภาษาไทยอย่าง
โปร่งใส เทียบตรงและเชื่อถือได้ ขาดระบบการติดตาม
กำกับ และควบคุมคุณภาพของหลักสูตรอย่างชัดเจน
เป็นรูปธรรม การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรยังเป็นไป
ในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานความ
ร่วมมือ เพื่อสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ หรือทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับ
ประเด็นที่เป็นจุดเด่นจุดด้อยต่างๆ ของหลักสูตรที่
รับผิดชอบ รวมทั้งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในฐานะ

ของผู้บริหารโครงการยังไม่ได้แสดงบทบาทของตน
ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และขาดการ
ประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ
ของเวียดนามกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทย

3.2 การจัดการเรียนการสอน : พบว่า
นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกพึงพอใจในระดับมาก
ต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน โดยมี
เห็นความสอดคล้องกันค่อนข้างมากในประเด็นที่
อาจารย์ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับ
ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการ
เรียนรู้ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมแสดง
ความคิดเห็นในการวางแผนการเรียนการสอน และ
สอดคล้องกับแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับมาก

3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ
นักศึกษา : พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจสูงสุดต่อ
ความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ
อาจารย์ และมีความพึงพอใจมากต่อการวัดประเมิน
การเรียนรู้ที่กระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การมี
ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนในการวัดประเมิน
การเรียนรู้ การมีความถูกต้องเชื่อถือได้ในการวัด
ประเมินการเรียนรู้ และการนำผลการวัดประเมินการ
สอนมาปรับปรุงการเรียนรู้ของนักศึกษาและการสอน
ของอาจารย์ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น
ในการวัดประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาและการ
ประเมินการสอนของอาจารย์ พบว่านักศึกษามีความ
พึงพอใจตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับมาก

3.4 การประเมินการสอนของอาจารย์ผู้สอน :
การประเมินคุณภาพด้านการสอนของอาจารย์
ผู้สอนยังไม่มีดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลมาอย่าง
เป็นระบบ ถือเป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคลของ
อาจารย์ผู้สอนแต่ละท่านที่ส่วนใหญ่จะดำเนินไปอย่าง
ไม่เป็นทางการ เช่นการประเมินตนเองจากผลงานของ

นักศึกษา การสอบถามด้วยวาจาเป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตาม ตัวนักศึกษาเองยังไม่ได้มีโอกาสให้ประเมินการสอนของอาจารย์เท่าที่ควรนัก โดยในส่วนของอาจารย์ผู้สอนชาวไทยบางท่าน พบว่า เคยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิพากษ์วิจารณ์การเรียนการสอนด้วยวิธีการแจ้งให้ทราบด้วยวาจา ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจในวิธีการดังกล่าวค่อนข้างมาก ขณะเดียวกัน ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนชาวเวียดนาม มองเห็นว่ามหาวิทยาลัยยังขาดความพร้อมในหลายเรื่อง และถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับระบบการศึกษาในเวียดนาม รวมทั้งลักษณะของสังคมการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของเวียดนาม การให้ผู้เรียนประเมินผู้สอนอาจยังมีความขัดแย้งอยู่บ้างกับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในทหรสนะของชาวเวียดนามที่พึงกระทำระหว่างศิษย์กับครู

4. ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ (Output/Outcome)

4.1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความถนัดทางภาษาไทย : พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมในทุกรายวิชาในหลักสูตรโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คือส่วนใหญ่ได้ในระดับ 7 (จากระดับ 1 - 10) และพบว่า นักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่ามีค่าเฉลี่ยของระดับผลการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีขึ้น อันเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่อยู่ในระบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ส่วนการทดสอบความสามารถทางด้านการเขียนภาษาไทยด้วยแบบทดสอบที่คณะผู้ประเมินพัฒนาขึ้น พบว่า ผลการทดสอบโดยเฉลี่ย มีทักษะทางด้านการเขียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการทดสอบด้านการฟัง การพูด ด้วยการทดสอบแบบปากเปล่า(oral test) โดยคณะผู้ประเมินและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่านักศึกษามากกว่าครึ่งมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับสูง สำหรับผลจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานวัดความถนัดทาง

ภาษาไทย (standardized aptitude test) กับ นักศึกษาชาวเวียดนามชั้นปีที่ 3 และ 4 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาเวียดนามมีความถนัดทางภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ หรือยังต้องทำการปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้หรือเพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษาอีก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลการประเมินจะอยู่ในระดับต่ำก็ตาม แต่การตีความตามผลการทดสอบในส่วนนี้ ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถทางภาษาไทยของนักศึกษาชาวเวียดนามเมื่อเทียบกับศักยภาพทางภาษาไทยของนักเรียนไทย และตีความถึงการเปรียบเทียบศักยภาพทางภาษาไทยในระดับดังกล่าวเพียงพอสำหรับการสื่อสารได้

4.2 ความสามารถและทักษะการใช้ภาษา :

กล่าวโดย “ภาพรวม” แล้ว พบว่า ความรู้ความสามารถและทักษะการใช้ภาษาของนักศึกษาชาวเวียดนามที่เป็น “ผลผลิต” หลักสูตร มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้ค่อนข้างดี นำความรู้ไปใช้เพื่อการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะทางด้านการฟังและพูดเป็นความสามารถที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนทักษะด้านการเขียนและการอ่าน ยังคงต้องมีการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในวงศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของนักศึกษายังไม่เพียงพอต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 สัดส่วนการมีงานทำ และการศึกษาต่อ

ในระดับที่สูงขึ้น : บัณฑิตอันเป็นผลผลิตของหลักสูตรในกลุ่มที่มีผลการเรียนในระดับดีของกลุ่มมีความสามารถในการเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และปริญญาโทในสาขาภาษาไทย โดยบางส่วนได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และคาดว่าที่เหลือจะสามารถศึกษาจนสำเร็จ

การศึกษาได้ ในส่วนของการทำงาน ถึงแม้ว่า นักศึกษากลุ่มนี้จะศึกษาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในฐานะที่เป็นวิชาโท โดยมีภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก แต่ข้อสารสนเทศที่ได้จากสนทนากลุ่มการประเมิน พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้กว่าร้อยละ 60 เลือกที่จะประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถทางภาษาไทย เหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพที่จะใช้ความสามารถทางภาษาได้นั้นขึ้นอยู่กับการประเมินตนเองของนักศึกษาว่า ตนเองมีความรู้ความสามารถในภาษาใดมากกว่ากันเป็นเหตุผลหลัก ประกอบกับโอกาสและความต้องการในตลาดแรงงานของผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งในส่วนของโอกาสในการทำงานกับผู้ประกอบการชาวไทยค่อนข้างมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างฮานอยและโฮจิมินห์ ที่พบว่านครโฮจิมินห์เมืองท่าและเมืองอุตสาหกรรมของเวียดนาม จะมีผู้ประกอบการชาวไทยลงทุนอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาที่จบการศึกษา และมีภูมิลำเนาในแถบทางใต้ของประเทศ อันเป็นที่ตั้งของนครโฮจิมินห์ มีโอกาสในการทำงานกับผู้ประกอบการชาวไทยมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ ส่วนนักศึกษาทางเหนือที่สำเร็จการศึกษา และต้องการที่จะทำงานที่ใช้ความรู้ความสามารถทางภาษาไทย แต่ด้วยลักษณะของอุปนิสัยของชาวเหนือที่ไม่นิยมย้ายถิ่นฐาน จึงทำให้ต้องทำงานที่ต้องใช้ความรู้

ความสามารถทางภาษาอื่น ๆ ในถิ่นฐานของตนเอง

4.4 บุคลิกลักษณะและความสามารถ
ส่วนตัว : พบว่า นักศึกษาเวียดนามผู้เป็นศิษย์เก่า อันเป็น “ผลผลิต” ของหลักสูตรนี้ มีคุณสมบัติและลักษณะอันโดดเด่นเป็นอย่างมากในเรื่องความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ และสามารถเรียนรู้ได้เร็ว แม้ว่านักศึกษาเวียดนามเหล่านี้จะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วก็ตาม แต่ยังคงแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มพูนอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีกิริยาวาจาและมารยาทสุภาพนอบน้อม และอ่อนโยน ตามแบบวัฒนธรรมและประเพณีไทย ซึ่งในบางครั้งอาจมีการแสดงออกทางพฤติกรรมและกิริยามารยาทตามลักษณะธรรมชาติของคนเวียดนามผสมผสานกลมกลืนไปกับลักษณะของคนไทย แต่นายจ้างคนไทยในฐานะผู้ใช้บัณฑิตรับรู้ได้ถึงการได้รับการอบรมและฝึกฝนมาของบัณฑิตในเรื่องอุปนิสัยใจคอและกิริยามารยาทต่าง ๆ อาจมีลักษณะบางประการที่ประพจน์ปฏิบัติแตกต่างไปจากบุคลิกของคนไทยบ้าง ซึ่งสิ่งนี้ไม่ถือเป็นข้อบกพร่องที่ก่อให้เกิดหรือสร้างปัญหาใด ๆ ให้กับการทำงาน หรือเป็นเหตุแห่งความขัดแย้งในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งบุคลิกลักษณะส่วนตัวนี้ได้สร้างความชื่นชอบให้กับนายจ้างชาวไทยในระดับมาก

.....

บรรณานุกรม

- วิเทศสหการ, กรม (20 กุมภาพันธ์ 2547). *โครงการสอนภาษาไทยในเวียดนาม*. บันทึกทางราชการ ที่ กต 0607/2142, กองการร่วมมือกับต่างประเทศ 3.
- วิเทศสหการ, กรม (3 เมษายน 2543). *โครงการสอนภาษาไทยที่ Vietnam National University ณ กรุงเทพมหานคร*. บันทึกทางราชการ ที่ นร 2005(8)/6524, กองการร่วมมือกับต่างประเทศ กอง 3, ฝ่ายความร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนา 2.
- ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย (28 สิงหาคม 2545). *โครงสร้างหลักสูตรการสอนภาษาไทย*, บันทึกทางราชการ ที่ ทม 1001(8)/11508, กองวิเทศสัมพันธ์.
- ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย (7 มิถุนายน 2543). *โครงการสอนภาษาไทยที่ Vietnam National University ณ กรุงเทพมหานคร*. บันทึกทางราชการ ที่ ทม 1001(8)/5758, กองวิเทศสัมพันธ์.
- องอาจ นัยพัฒน์ (2548). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: Quantitative, qualitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2003). Major issues and controversies in the use of mixed methods in the social and behavioral sciences. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stake, R.E. (2004). *Standards-based & responsive evaluation*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stake, R.E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks: Sage.
- Stufflebeam, D. L. (March, 2003). *The CIPP model for evaluation: An update*. Paper presented at the 2003 Annual Conference of the Oregon Program Evaluator Network, Portland, OR.
- Yin, R.K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.